

Jules' "In Memoriam"

Toen Jules geboren was staken zijn ouders de hoofden bijeen en bespraken hoe de boorling heeten zou. De favoriete familienamen waren blijkbaar reeds aan de drie oudsten uitgedeeld, zoodat besloten werd hem een outsiders-naam te geven. Gezocht werd in de nomenclatuur der kleintjes en zoo ontstond: Julius Anton naar Julius Caesar en Antonius, de beide hoofdfiguren in Shakespeare's drama.

Carel en Jules waren de rood-blonden onder de broers, zij representeerden het meest van ons allen het Kortenhorst-type, waarbij naast het rossige haar, de fors gebogen neus behoort. Jules zou de oudste der drie "kleintjes" worden.

In onze Weesper jaren en ook gedurende de eerste periode in Amsterdam was een duidelijk uitgesproken indeeling tusschen de grooten en de kleinen ontstaan. Louis en ik gingen ongeveer gelijk op en zoo was het ook met Jules en Moot. Jules was bovendien de groote vriend van Kees Heslenfeld.

Evenals Carel bezette ook Jules een bijzonder plaatsje in het hart van zijn vader. Op de laatste familiefoto, in den tuin van het ouderlijk huis genomen, zit Jules aan de voeten van zijn vader, die zijn arm op zijn schouder heeft gelegd.

Jules had een goed geproportioneerd lichaam en ofschoon eer ten-ger dan zwaar gebouwd, mocht hij zich verheugen in het bezit van een ideaal-sportsman-corpus, sterk, lenig en snel. Hij speelde in zijn jongste jaren in zijn voetbal-elftal op de midden-voor-plaats. Een Amerikaanse krant schreef in 1917 over hem: Jules was the hero of the national soccer football eleventh. It was Jules that was responsible for Holland's great victory over its keenest rivals, the Belgium Nationals. Jules booted the winning goal for the soccerites from the land of dykes.

Besides being an adept at soccer, Kortenhorst made quite a reputation as a poloist, skater, swimmer and track athlete. He is a wiry, nervous little man who shows in every move his athletic training of a few years ago." In Amerika speelde hij cricket.

Niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk bezat Jules de beste eigenschappen van een sportieven taaien kerel: eerlijkheid en openheid, hartelijkheid en collegialiteit waren voor hem iets vanzelfsprekends. Hij kende geen trucs of listen, hij ging steeds recht op zijn doel af. Zijn karakter lag als een boek voor ieder open en waar men het ook wenschte op te slaan, men zou er geen fouten of gebreken in ontdekken. Hij gedroeg zich niet alleen goed in voerspoed, maar hij hield evenzeer zijn glimlach als het hem tegenliep.

Hij kon tegen zijn verlies. Wanneer een volmaakte harmonie tuaschen hart en verstand het kenmerk van een hoog karakter is, dan valt Jules zeker onder deze omschrijving. Hij was een fijne ongecompliceerde jongen en door al zijn goede eigenschappen en aangename manieren won hij spoedig de harten van hen, met wien hij in aanraking kwam.

Reeds op jeugdigen leeftijd heeft hij het ouderlijk huis verlaten om zich eerst in binnen- en buitenland te prepareeren voor zijn maatschappelijke taak, die hem in de gelegenheid stelde in Amerika carrière te maken en een gezin te stichten. Hij heeft in al die jaren met ontroe-

rende trouw zijn bezorgde moeder in uitvoerige brieven van zijn doen en laten op de hoogte gesteld. Jules was een uitnemend brievenachrijver, hij bezat een levendige schrijftrant en een groote opmerkingsgave. Deze brieven toonen nooit een inzinking van zijn vitaliteit en levensmoed, zij zijn altijd even opgewekt, blijmoedig en geestig gesteld: een genot om ze te lezen en te herlezen. En toch was het geen kleinigheid gedurende meer dan 12 jaren een vrùgezollen-bestaan te slùten van pension naar hotel, van hotel naar huurkamers en weer van huurkamers naar pension en zoo in het oneindige.

Na een korte vooropleiding bij de peters Jesuïten in Katwijk bezocht Jules de stedelijke H.B.S. aan de Roelof Hartstraat te Amsterdam envoetbalde.

Toen hij 16 jaar oud was, in 't jaar 1905, beëindigde hij zijn H.B.S.-tijd nog voordat hij zijn einddiploma had gehaald. 't Is merkwaardig, dat bij de drie jongste broers de drang naar een universitaire opleiding niet aanwezig is geweest. Hebben zij den weg van den minsten weerstand gekozen? Is van bovenaf niet voldoende invloed uitgegaan om hen tot verder studeeren te prikkelen?

Ik zal het na zooveel jaren niet uitmaken. Wellicht heeft aanvankelijk bij hen en bij mijn moeder de gedachte voorgezet, dat een goede praktische opleiding voor een bepaald beroep te verkiezen was boven een min of meer langdurige voorbereiding aan de universiteit. De drie jongsten hadden evengoed als de drie oudsten een hoogeschoolopleiding kunnen volgen; zij waren zeker niet minder begaafd en zij zouden het, gezien hun verdere goede eigenschappen, ver hebben gebracht, wat niet zeggen wil, dat zij zonder academische graden minder geslaagd of minder gelukkig zijn geworden.

Wat Jules aangaat staat volgens mij vast, dat hij zonder veel moeite ingenieur en architect had kunnen worden en dat hij achteraf spijt heeft gehad niet volgehouden te hebben.

Hij beschrijft in een zijner brieven uit Amerika zijn opvatting omtrent studeeren en praktisch werken. Onze jongste broer Pit zat in de vijfde klas gymnasium en wenschte - evenals Jules gedaan had - in het boomkweekersvak te gaan en na eenige praktische voorbereiding den sprong over den Oceaan te wagen. Ma had Jules gevraagd, of hij deze beslissing kon aanraden. Daarop kwam een uitvoerig antwoord in diverse brieven, waaruit ik eenige citaten hier volgen laat:

"Pit wil dus niet doorstudeeren en denkt tuinarchitect te worden. Ik zal trachten een uitleg te geven wat mijn vak alzoo omvat.

Het is het best te vergelijken met een bouwkundige, het groote verschil van beide vakken is dat de tuinarchitect levend materiaal (de planten) gebruikt, terwijl de bouwkundige hout en steen en metaalen bezigt. Een van de voornaamste eischen is dus de kennis van het materiaal. Is te bekomen door praktisch in kwekerijen te werken. Nu geloof ik dat Pit geen vent is om dat te doen.

Ten eerste heeft hij nooit ambitie getoond in planten of botanie in het algemeen, (Hier dient opgo-

merkt, dat ik op de H.B.S. voor natuurlijke historie een van de weinige hooge cijfers op mijn rapport haalde, dat ik een herbarium aanlegde enz.)

Ten tweede heeft Pit vanaf zijn 9de jaar in een groote stad gewoond en zal niet gemakkelijk wennen aan het landleven."

Na meer in bijzonderheden getreden te zijn, schrijft Jules verder:

"Dus Pit, als je denkt, dat je niets meer hebt te doen of te studeeren, dan sla je de plank glad mis. Als ik je dus een goeden raad mag geven, pest dan je leeraars wat minder".

"Henk van Gelder en ik hebben spijt als haren op ons hoofd, dat wij geen bouwkunde kennen."

Ook in andere brieven komt Jules daar telkens op terug; hij acht de combinatie van architect en tuinarchitect voor een Nederlander, die in Amerika slagen wil, ideaal en raadt telkens weer in krasse termen zijn broer af, zijn studies op te geven. Hij noemt hem een stommeling om uit de vijfde klas gymnasium weg te loopen en handenarbeid te gaan verrichten en drukt hem op het hart door de zure appel heen te bijten en het eindexamen te halen. Dan kan hij nog altijd beslissen, welken kant hij uit wil gaan.

Hij aanvaardt dan ook geen enkele aansprakelijkheid voor Pits verkeerde keuze en acht het een lichtzinnige dwaasheid om een goede wetenschappelijke opleiding uit luiheid te laten varen, teneinde onmiddellijk praktisch werk te kunnen doen. Hij moet zich niet laten verblinden door Jules' snel succes.

Jules heeft volgens eigen zeggen op de H.B.S. niet "willen" werken en heeft de consequenties daarvan moedig aanvaard, zonder te morren, zonder naskaarten en zonder verwijten te doen noch aan anderen, noch aan zichzelf.

Hij heeft in zijn vak zelfs groote voldoening gevonden en zijn Amerikaansche loopbaan heeft zich vlot en zonder veel risico voltrokken.

Zonder twijfel kan achteraf gezegd worden, dat het gekozen beroep bij zijn natuurlijke aanleg heeft gepast, maar datzelfde zou evenzeer het geval geweest zijn, wanneer hij de geboden kans had gegrepen om zich aan de studie te wijden. Hij combineerde in zijn wezen het wetenschappelijke en het artistieke. Wat kan men meer wonschen?

Op advies van den bekenden Nederlandschen tuinarchitect D.P. ter Steeg te Naarden is Jules in 1905 zijn leertijd begonnen in de boomkwekerij van Jan G. van der Bom te Oudenbosch. Hij bleef daar twee jaar en verrichtte alle voorkomende werkzaamheden. Op dezen grondslag doorgaande werkte hij 1½ jaar in de kwekerijen van Koster en Co. te Boskoop.

Van 9 Mei tot 1 Augustus 1910 was hij volontair bij H. Krüger "Kunst und Handelsgärtnerei" te Berlijn. Hierop volgde hij in Naarden een cursus op de tuinbouwschool, om daarna in Engeland (Borrovash) de taal te leeren en tevens zich verder in het kweken van bloemen, planten en boomen te bekwamen. Hij heeft daar een zwaren tijd doorgemaakt. "In Borrovash te werken als knecht van 's morgens 6 tot 's avonds 6 - zoo schrijft hij -. Als je 's morgens 3 minuten te laat was kon je naar huis gaan en kreeg tot breakfast geen geld

(dat is het minste natuurlijk) maar als dat 2 of 3 keer gebeurde kon je wel oprukken. Op de kweekerij had je te doen wat een foreman je opgaf. Zoo'n foreman, een ruwe kerel zonder opvoeding, den heelen dag vloekend, had te zorgen dat je niet op of omkeek. Een heelen dag vloekend tot je rug stijf was. Regen of zonneschijn precies hetzelfde. Ik heb ook dikwijls genoeg gedacht: "ik vertik het" maar ik wist dat het moest, want studeeren op de H.B.S. heb ik niet gewild. In Berlijn precies hetzelfde".

Na zijn Engelschen tijd keerde Jules naar Naarden terug om bij Vernaderde langzamerhand het tijdstip, waarop hij het groote leven zou binnentreden.

Vanaf den beginne had vastgestaan, dat hij in Noord-Amerika zou trachten zijn brood te verdienen. Teneinde als emigrant niet geheel en al op eigen avontuur te varen werd door mijn moeder de hulp ingeroepen van Willem Molkenboer, die onder den naam Wilkenson in New York een uitgeverij exploiteerde.

Op 1 Maart 1913 stapte Jules, bijna 24 jaar oud, aan boord van "de Rotterdam" van de Holland-Amerika lijn en bereikte zonder moeilijkheden heden zijn bestemming. Op 21 Maart 1913 kan hij reeds naar huis telegrafeeren: "found situation twenty dollar weekly".

Aan boord had hij kennis gemaakt met een millionairs-familie Gilford, bij wie hij later in New York veel gastvrijheid ondervond en die hem in de beste kringen introduceerde. In zijn brieven beschrijft hij eenige groote avondpartijen, waar hij als gast genoodigd was. Jules was een alleraardigste charmante jongen met een bijzonder knap gezicht en hoffelijke innemende manieren. A clean boy and evry inch a gentleman. Geen wonder dat hij in Amerika een getapt type werd.

Ook in de goede Nederlandsche kringen was hij weldra kind in huis.

Zoo bij Prof. van Noppen van de Columbia University. Deze hoogleeraar in het Nederlandsch had voor den bekenden declamator Albert Vogel een aantal Nederlandsche gedichten en proza-werken (Vondels Lucifer, "De kleine Johannes" van Dr. F. van Eeden enz.) in het Engelsch vertaald. Zij werden door Vogel met groot succes voorgedragen en Jules was telkens van de partij bij de voorstellingen zoowel als bij de ontvangsten ten huize van leden der Nederlandsche kolonie.

Zoo leerde hij ook de beroemde Amerikaansche sufragette Mrs. Milholland een tante van Mrs. Inez Boissevain Milholland kennen. Ten huize van een Ned. Ingenieur, de Heer Bodde ontmoetten hij en zijn vriendje H. van Gelder (zij waren samen op reis gegaan en werkten beiden ten kantore van den architect Sanger, een multimillionair die in Florida een zomerverblijf bezat en niet minder dan 14 auto's voor persoonlijk gebruik) een Nederlandsch meisje, nichtje van Ir. Bodde, mejuffrouw Pigeaud, dochter van den Haagschen medicus Dr. Pigeaud.

Deze kennismaking heeft niet lang daarna tot een huwelijk tusschen van Gelder en het Haagsche jongemeisje geleid.

Een broer van deze juffrouw Pigeaud, Ir. F. Pigeaud, dien ik door middel van zijn tweede vrouw A. Kaars Sypertein kende, ontmoette ik in Mei 1942 in het gijzelaarskamp te St. Michielsgestel. Ik heb hem de passages uit Jules' brieven die over zijn zuster en zijn zwager handelen toegezonden. Hij was er zeer gelukkig mee.

Omtrent Vogel schrijft Jules: "Albert Vogel is eens op bezoek geweest bij Mrs. Voigt (waar Jules en van Gelder zeer naar hun zin in pension waren) en de volgende week komt hij bij ons eten. Wanneer Vogel voordraagt spreekt hij goed Engelsch, maar in een gewoon gesprek spreekt hij zeer gebroken."

Jules heeft in New York en later in Cleveland (Ohio) op echt so-
liede Nederlandsche wijze de grondslagen van zijn bestaan opgebouwd.
Zijn loopbaan heeft niets van wat men bij ons "Amerikaansch" pleegt
te noemen. Hij begon in Maart 1913 als teekenaar op het architecten-
bureau van Mr. Sanger en werd weldra uitgezonden naar Pitchbury bij
Boston, waar hij een tuin heeft aangelegd voor Mrs. Crocken, de
schoonmoeder van zijn baas. Hij verdiende toen reeds 32 dollar. Blijk-
baar was dit salaris ruim voldoende om den levenslustigen jonge-
man te doen genieten van de artistieke mogelijkheden en society-ge-
neugten, welke New York overvloedig wist te bieden.

Een van de eerste inkoopden die hij doet is een rokcostuum!

In zijn brieven is sprake van operavoorstellingen met Caruso in
de hoofdrol, fantastische avondfeesten in Riz-Carlton-hotel, con-
certen, theaters, gezellige dinertjes en uitstapjes met vrienden
en vriendinnen, muzikale soirees en zoo meer. Geen wonder dat Jules
op een vraag van mijn moeder antwoordt, dat hij er niet aan denkt ooit
naar Nederland terug te keeren en dat hij New York de beste stad ter
wereld vindt.

In Mei 1914 moest Jules voor zijn kantoor in Cleveland zijn. Hij
woonde aanvankelijk in het Hotel Euclid, maar trok later in een
Boarding House, dat toevallig door een Nederlandsche familie Smit
uit Amsterdam gedreven werd.

Na ruim een jaar Amerikaansch leven en werken kan Jules getui-
gen, dat dank zij zijn groote kennis en ervaring op kweekgebied en
dank zij zijn gemakkelijke omgangsvormen de toekomst hem toelacht.
Hij kan uitstekend met zijn arbeiders omgaan. Soms heeft hij een ploeg
Finnen onder zich, dan weer Italianen, soms ook een gemengd gezelschap
van Russen, Polen, Roemeenen, Denen en wat al niet meer. Telkens
opnieuw waarschuwt hij Pit het leven in Amerika niet te licht
op te vatten. Men slaagt daar alleen, wanneer men een first class
vakman is. "Nu bekleed ik - schrijft hij op 24 Mei 1914 - in Cleveland
de positie van "Landscape engineer". Ik heb hier het hoofdpzicht
over een weg van ongeveer 2 mijl lang die door drie valleien slin-
gert, waar 3 gewapend beton bruggen overgebouwd moeten worden. Een
Italiaansche tuin, waar 5 basins met 12 foot hooge muren aangelegd
moeten worden", en verder "Zooals boven omschreven, moet een tuin-
architect in de allereerste plaats een goed tuinman zijn, bovendien
zakenman, ingenieur en architect."

Weldra spreken de berichten van het besturen van een auto en het
duurt niet lang, of Jules is de gelukkige bezitter van een Ford.
De zaken in Cleveland floreeren prachtig en Jules' baas Mr. Sanger
overweegt aldaar een eigen kantoor te stichten met Jules als directeur.
Behalve den reeds genoemden weg, legt Jules een park van 290 acres
aan voor den jongen millionair Mr. Williams, die een eigen polo-veld met
een stal voor 20 pony's erop nahoudt. De Chagrin-river, een onbevaarba-
re woeste rivier met watervallen stroomt midden door zijn landerijen.

Op het program staan: Italiaansche terras-tuinen, tenniscourts en zwembassins en een eigen boomkwekerij. Verder heeft Jules een villa-park van ongeveer 160 acres onder handen.

In Cleveland ontmoet hij den Nederlandschen consul Plantinga en de familie Vixseboxse uit Almelo, verder een ouden voetbalvriend uit Alkmaar.

In October 1915 - de wereldoorlog schijnt geen einde te nemen - begint Jules erg naar het vaderland te verlangen. Hij schrijft: "In elken brief vraagt U mij om met een vacantie over te komen, maar U moet niet vergeten, dat dit een reis van 10 à 11 dagen is en veel geld kost. En toch moet U niet verschrikt zijn, wanneer U een telegram van mij krijgt, dat ik mij op een Holland-Amerikaboort voor Holland heb ingescheept. Doch dit zal misschien niet voor een vacantie zijn maar voorgoed. Ik heb hier een ruim bestaan en verdien goed geld, Amerika is een goed land en ik kan mij uitstekend aanpassen aan het leven. Maar er is altijd iets anders dat Amerika en geen ander land kan geven: dat is een "home". Dat is het Vaderland, waar ik geboren en opgevoed ben en in welks taal ik denk. Het leven is te kort om zich de zware opoffering te getroosten, voorgoed van Moeder en verwanten te scheiden, wat het toch eigenlijk is, tenzij positie en geld de bezwaren van de dure en lange reis kan wegnemen."

Reeds eerder had Jules te kennen gegeven, dat hij graag een eigen huisgezins zou willen stichten en hij vroeg schertsend: "stuurt U maar eens een paar meisjes op zicht!."

De ondergrond van zijn verlangen naar het vaderland is ook, dat Mr. Sanger, hoe rijk hij ook is en hoe goed hij in de toonaangevende kringen is ingevoerd, zijn zaken slecht doet. Hij mist de capaciteiten om een groote zaak behoorlijk te beheeren. De blunders zijn niet van de lucht. Jules heeft dan ook besloten tegen November 1915 Sanger te verlaten en zich aan een ander architectenbureau te verbinden. Hij staat nu op een kruispunt van wegen, welken zal hij inslaan? Terug naar Holland of van patroon verwisselen.

De keus viel op: blijven. De nieuwe baas heette Louis Brandt. Hij had in Liverpool zijn architectentitel gehaald. Jules werkte voor hem in Hudson en Cleveland en hij is weer zeer tevreden over zijn leven: hij heeft kennis gemaakt met een allerliefst meisje Theresa Schleifenheimer, een dochter van een bioscoop-ondernemer. Zijzelf is zeer sportief en won o.a. een prijs bij een autorace. Ze speelt ook nu en dan, voor genoegen, voor de film en ze is zeer muzikaal. Dat meisje blijkt een gecompliceerd geval te zijn en dit gaf Jules aanleiding tot het schrijven van een groot opgezette allegorie, waarin de stukken van het schaakspel vergeleken worden met de hoofdpersonen van het verhaal. 't Is jammer, dat de eerste deelen van dezen roman onder de nagelaten papieren van Ma niet zijn teruggevonden; maar we kunnen toch aan de hand van de voorhanden brieven het blij-eindigend geval nog goed reconstrueeren.

Met intreden van Therese in Jules' leven gaf hem een ferme stimulans om ook in zijn zaken nieuwe banen te zoeken. Evenals in de oude wereld hangt in Amerika de acquisitie van bouw- en tuinaanlegplannen ten nauwste samen met persoonlijke relaties en activiteit.

En zoo zien we Jules in September 1916 een lezing houden voor de leden van de "Men's Club" van Hudson, waarin de elite der plaats georganiseerd is.

Het verslag van deze speech is te aardig om het niet in Jules' eigen woorden hier op te nemen.

"Het is interessant te weten, dat in Hudson twee politieke partijen bestaan, die elkander voortdurend in het haar zitten. Ik zal trachten dit een beetje duidelijker te maken. Er woont in Hudson een multimilionair Mr. Ellsworth. Hij is de eigenaar van bijna geheel Hudson en heeft zelf een groote buitenplaats. Hij schijnt den baas te willen spelen in zijn woonplaats en heeft daardoor vele vijanden. In politiek nu zijn er twee partijen: pro-Ellsworth en anti-Ellsworth.

Het gebeurde dat de anti-Ellsworthpartij na een verkiezing het roer in handen had en besloot één van de aardige straten (juist de straat waarin Ellsworth woont) met straatklinkers te plaveien. Dit was tegen het verlangen van Ellsworth en hij trachtte dit door de macht van den dollar tegen te werken, maar slaagde daar niet in. Hij zelf sloeg voor, om niet alleen de straat in kwestie, maar al de straten van Hudson met Mac-adam te plaveien op zijn kosten en hierdoor de stad een present van eenige honderduizenden dollars te maken, maar de anti-Ellsworth-partij was zoo eigenwijs, dat op het oogenblik de straat met baksteen klinkers geplaveid wordt.

In mijn lezing over tuinarchitectuur zeide ik mijn opinie aangaande deze straat en vertelde den leden dat het een groote fout was haar op een dergelijke manier te behandelen. Het gebeurde nu, dat de private secretaris van den millionaire tegenwoordig was en den volgenden Zondag kreeg ik een invitatie om den millionaire te bezoeken om zijn buitenplaats te bezichtigen. Ellsworth liet mij zijn verzameling van kunstwerken zien; hij heeft een groote collectie Egyptische oudheden en antiquiteiten van de geheele wereld. Ook zag ik een reclameplaat van de Rembrandtfeesten, te Leiden gehouden en Ellsworth, een man van 60 jaar, vertelde dat hij Dr. Bredius, Jan Kalf, Jhr. van Riemsdijk en andere beroemdheden kende. Met hem door zijn buiten loopende zeide ik, dat er wat meer bloemen in zijn tuin behoorden. Hij antwoordde, dat wanneer hij van bloemen wilde genieten hij naar zijn villa in Florence of naar zijn kasteel in Zwitserland ging. Hij zeide, dat de bloemen daar beter groeiden. In zijn New Yorks huis heeft hij een Rembrandt."

Op Donderdagmorgen 18 October 1917 te 8 uur in de St. Agnes-kerk van Cleveland Ohio is het huwelijk van Theresa Josephine, dochter van Mr. en Mrs. John T. Schleifenheimer en Mr. Julius Kortenhorst voltrokken.

"Theresa - schrijft Jules - is een Amerikaansche, te Cleveland geboren, haar vader is een Beier, een gemoedelijke, goede, vroolijke, kleine man. Theresa heeft veel van haar vader en is juist zoo blond en heeft hetzelfde karakter (is echter slank). Elsie, de jongste dochter is het evenbeeld van haar moeder, die een Oostenrijksche is, woonde bij haar oom en tante in, toen zij als jong meisje naar Amerika kwam. Theresa's vader komt uit een zeer goede en blijkbaar rijke familie. Zijn vader scheen er goed "bij" te hebben gezeten en had een meelfabriek in Beieren, terwijl zijn oom een groote brouwerij had. Volgens familioportretten en foto's uit Beieren blijkt het bovenstaande.

Theresa verstaat natuurlijk goed Duitsch en spreekt het met een vermakelijk gebroken Amerikaansch accent, zij begint ook al Hollandsch te spreken. "

Uit het "Schaakspel-allegorie" blijkt, dat de oorspronkelijk Katholieke ouders hun geloof hadden verloren en hun kinderen - hoogstwaarschijnlijk - niet hadden laten doopen. Dit proces had aan een tante van Mevrouw Schleifenheimer, die bij de familie inwoonde en zeer vroom-Katholiek was gebleven veel verdriet bezorgd en toen zij bemerkte, dat Theresa tengevolge van haar kennismaking met Jules Katholiek ging worden, had zij dit proces met sympathieke aandacht gevolgd en bevorderd. Geleidelijk staakte de moeder (de Zwarte koningin in het schaakspel) haar oppositie en toen zij zich eenmaal met de toekomst had verzoend, kwamen er uit koffers en kisten allerlei religieuze voorwerpen: beeldjes, platen en rozenkransen te voorschijn. De vastendagen werden weer in eere hersteld en bij de doop en de H. Communie van Theresa waren beide ouders aanwezig.

Het jonge gezin-Kortenhorst vestigde zich in een flat te Akron, 36 mijl verwijderd van Cleveland, waar Jules' baas een kantoor had geopend.

Jules's relaties met de Katholieke geestelijken van Akron bezorgde aan zijn chef een mooie opdracht voor den aanleg van een reusachtig kerkhof.

Het begon Jules nu langzamerhand te verdrieten, dat de resultaten van zijn werk en van zijn goede relaties in hoofdzaak aan Louis Brandt ten goede kwamen en zoo rijpte bij hem het plan om eigen zaken te beginnen. Eenzelfde gedachte was ook opgekomen bij een zijner collega's P.T. Primm genaamd en toen de vrede een feit was geworden, hebben zij in April 1919 samen uitvoering aan hun plannen gegeven. Elk der partners stak 500 dollar in de zaak en zoo zetten zij als "Landscape Architects and Engineers" in Cleveland een eigen kantoor op, gevestigd 2299 Grandview Ave.

De zaken ontwikkelden zich naar wensch. De jonge energieke compagnons kregen zeer groote opdrachten, waaronder de aanleg van een geheel nieuw te bouwen, industriestad.

Op 7 September 1919 werd Jules' huwelijk gezegend met de geboorte van een zoon: Julian John Charles. Onze oudste broer Karel staat in

de registers der St. Anna-parochie als peter genoteerd. Hij was bij den doop vertegenwoordigd door Jules.

De bezwaren van den voorzichtigen en zijn verantwoordelijkheid zoo zwaar voelenden Jules tegen de overkomst van zijn broer Pit zijn door den gang van zaken verdwenen. Hij en Primus zijn bereid onzen jongsten broer een kans te geven. Hij kan 20 dollar in de week verdienen en moet door ijver en bekwaamheid zelf zijn weg vinden.

In den vroegen zomer van 1920 is Pit in het gezelschap van onze moeder sloop gegaan en arriveerde behouden in Cleveland, waar Ma eenige maanden genoten heeft van de gezelligheid en hartelijkheid van haar teruggevonden soon, zijn lieve vrouw en haar dertien kleinzoon. Eenige jaren later - de juiste datum is mij niet bekend, - werd het gezin van Jules en Theresa uitgebreid door de geboorte van een dochterje Elsy. Ma heeft dat niet meer beleefd. Zij stierf 30 Maart 1923. Onder haar papieren bevonden zich naast vele foto's van de Amerikaanse familielieden, ook een dik pak brieven uit de jaren 1913 t/m 1919, waaraan ik bovenstaand verhaal van Jules' leven heb ontleend. Deze brieven geven een typische kijk op Amerikaanse toestanden en verhoudingen. Om een voorbeeld te noemen: wanneer vrienden of familielieden aan een toekomstige echtgenootte geborduurd linnengoed cadeau geven, voorzien zij dat met de initialen van de bruid in spe: zij kan het na een eventuele echtscheiding en nieuw huwelijk meermalen gebruiken.

We lezen verder in die correspondentie een en ander over de politieke strijdsvragen: vóór en tegen Wilson, vóór en tegen prohibition. Maar in hoofdzaak schrijft Jules - behalve vanzelfsprekend over zijn eigen leven - over de repercussie van den oorlog in Europa op het Amerikaanse volk en nadat Amerika zelf in den strijd is getreden over de daarop volgende verhoudingen.

Jules had op dat moment wel zijn eerste officieele papieren voor zijn Amerikaansch burgerschap gereed gemaakt, maar hij kon eerst na 5 jaar verblijf in de Vereenigde Staten het burgerrecht ontvangen. Als gevolg hiervan is hij niet in het leger ingelijfd.

Zoo nu en dan antwoordt Jules op vragen van zijn moeder omtrent de waarneming van zijn godsdienstplichten. Hij kon haar steeds verzekeren, dat zij zich in geen enkel opzicht ongerust behoefde te maken. Trouwens de geschiedenis van Theresa's doop en haar opname in den schoot der Moederkerk leverde de proef op de som.

Na Ma's overlijden heeft mijn vrouw, Dop, de correspondentie met Therese voortgezet. Wij vernamen, dat de zaken de ups en downs van de na-oorlogsche conjunctuur volgde (Jules logde o.a. het park aan rondom de villa van den filmster Charley Chaplin in Californië) en dat het gezin zeer welvarend was, totdat Carel, als oudste in Januari 1931 een telegram ontving, meldende den plotseligen dood van onzen besten broer en trouwen vriend Jules. Hij had met groote opgewektheid in den kring zijner familie het Kerstfeest gevierd, gevoelde zich na het diner niet wel, kreeg hooge koorts en stierf, nog voordat de doktoren operatief hadden kunnen ingrijpen, aan een acute blindedarmontsteking.

Zoo is Jules, ver van zijn land, als eerste van onze generatie, 41 jaar oud, in den bloei van zijn leven uit zijn jong gezin, zijn floreerende zaken en uit het lachende leven heengegaan. Het was een verplet-

terend bericht. Wij allen hadden gehoopt, dat hij met vrouw en kinderen eens een trip naar het oude werelddeel zou hebben gemaakt.

Theresa heeft na zijn doof een moeilijken tijd doorgemaakt. Met Jules was de bron van haar bestaan heengegaan en wat hij naliet was vanzelfsprekend niet voldoende om van te leven. Eenige jaren later is Theresa hertrouwd met een advocaat Mr. Carey. Haar zoon Julian heeft het gymnasium gevolgd en zou aan de universiteit gaan studeeren.

Ook na haar tweede huwelijk kwam zoo nu en dan nog een brief uit Amerika.

Theresa stelde er veel prijs op den band met Jules' familie te onderhouden. Zij zond in 1938 portretten van de kinderen en vroeg foto's van ons en van heer neven en nichten. Dop heeft aan dit verzoek volcommunicatie verbroken.

Moot en Jetty hebben hun oudsten zoon naar den overleden broer genoemd en zoo hebben we ook in Nederland weer een Jules Kortenhorst. Als hij dit levensbericht van zijn oom leest zal hij daarin een aanspooring vinden om in veel opzichten de voetstappen van zijn ouderen naangenoot te drukken, maar ook om den raad, aan oom Pit gegeven, ter harte nemen: eerst goed studeeren en dan een keus maken van een beroep, dat een eervolle positie in de maatschappij verzekert; niet den weg van den minsten weerstand volgen, maar werken met de gave ons door God geschonken.

Ik ben overtuigd, dat de jonge Jules, die pas met goed gevolg het admissie-examen gymnasium bij ons aller vrienden, de Paters Jesuiten heeft afgelegd, dezen raad niet noodig heeft. Hij is goed begonnen en zal goed volharden.

Pits leven.

Onze jongste broer, Gerard Carel, werd reeds als kind Pit genoemd. Denk niet, waarde lezer, dat deze naam iets uitstaande had met enige eigenschap of verwantschap met "the great Commoner", William graaf van Chatham, of met diens zoon William Pitt, den grooten tegenspeler van Napoleon. Neen, deze bijnaam vond haar oorsprong in het bijzonder parrantige en energieke optreden van den jongen knaap. Hij drukte zich kort en kernachtig uit, had een bijzonder levendigen geest en kon bijzonder goed leeren.

In een woord: een pittig ventje.

Wellicht was hij de meest begaafde van ons zessen. Bovendien had moeder natuur hem met een bijzonder aantrekkelijk uiterlijk begiftigd. Zijn leven lang is deze Benjamin een verwend jongetje geweest, eerst door zijn moeder, later door zijn enorme schaar vrienden en niet te vergeten zijn vriendinnen.

Pit was het type van de homo ludens, van den jongeman, die het succes in den schoot viel zonder dat hij er zelf een vinger naar had uitgestoken. Onder strenge tucht zou uit hem een brillante figuur zijn gegroeid. Hij heeft zijn kansen maar zeer ten deele gegrepen. Hij werd van een verwende een luie jongen, speelsch, geestig, maar zonder interesse voor waarlijk belangrijke dingen! Uit de verte een

Oblomov-type. Sport was zijn afgod.

Uit Jules' geschiedenis is reeds gebleken, dat Pit midden in den cursus van de 5de klas gymnasium der paters Jezuiten, er den brui-aangaf en boomkweker wilde worden. Waarom? Hadden de enthousiaste brieven van den energieke Jules zijn hoofd op hol gebracht? Broede er iets avontuurlijks in zijn binnenste wezen? Ik kan het niet beoordeelen. Ik vermoed dat hij er tegen op zag na het gymnasium nog een deelen. Ik vermoed dat hij er tegen op zag na het gymnasium nog een reeks van jaren over de studieboeken gebogen te zitten en daarna te trachten in Nederland een baantje te zoeken.

En zoo zien we hem, ruim 25 jaar oud, in het jaar 1920, nadat hij in den oorlog eenige jaren als soldaat had gediend, samen met mijn moeder naar Amerika reizen om op Jules' kantoor een bescheiden plaats te vinden.

Uit de schaarsche berichten, die ons over hem bereikten is gebleken, dat hij na een paar jaar in dienst is getreden van een multi-millionair, eigenaar van een enorm bosch- en agrarisch bedrijf in de buurt van Cleveland en dat hij daar als een soort rentmeester optreedt.

In het jaar 1924 bracht deze Amerikaan Mr. een bezoek aan Europa en kwam, helaas tijdens mijn afwezigheid, mij op mijn kantoor in Amsterdam de groeten van Pit overbrengen. Hij vertelde aan mijn secretaresse, tevens schoonzuster Mejuffrouw H. Woltersom, dat Pit het uitstekend maakte en dat hij - de Amerikaan - erg tevreden over hem was.

Wat wij verder van hem te weten zijn gekomen stamt uit berichten van Theresa. De lulle verwende Pit moet hard werken, maar groeit tegen de verdrukking in. Hij is een centkilo geworden en voorzover bekend nog steeds vrijgezel.

Mijn dringende en zeer dringende aanmaningen een levensteeken te geven, hebben eenmaal succes gehad. Pit heeft inderdaad zijn indolentie overwonnen en heeft een brief geschreven. Hij beloofde daarin - op voet van wederkerigheid - elke maand te zullen schrijven.

Ik wacht nog altijd een antwoord op mijn bevestiging van dit accoord!

Na den oorlog zal ik probeeren hem het familieboek te doen toekomen. Hij kan daarin lezen, dat wij hem niet hebben afgeschreven en evenmin hem hebben vergeten. Ik hoop, dat dezelfde gevoelens bij hem bestaan!

Intusschen moet hij het mij, den geschiedschrijver der familie, niet kwalijk nemen, wanneer ik zoo weinig en zoo onvollledig over hem heb gerapporteerd. Ik houd het er voor, dat zijn leven interessanter is geweest, dan uit bovenstaande bladzijden kan blijken.

Wie weet, of hij op een schoonen dag als de beroemde rijke oom uit Amerika plotseling voor ons staat en eenige jonge neven en nichten uitnodigt met hem een reis om de wereld te maken.

Onze tweede zoon, Gerard Petrus, is naar dezen oom genoemd en heet ook Pit.

Pit Sr. had niet veel verstand van babies en nam mij, nadat hij zijn peetkind kort na de geboorte bewonderd had, bezorgd terzijde en sprak: "Rad weet je wel, dat de kleine Pit roode tanden heeft, hoort dat zoo?"

In Pit Jr.'s babyboek is de brief opgenomen, welke hij van zijn oom

als welkomsgroet in het leven ontving.
Hier volgt de inhoud:

Bussum, 1 Juni 1918

Beste Rad,

Heel aardig van je om mij te verzoeken peetoom te willen worden van je tweede spruit: natuurlijk ga ik erop in, maar word ik het alleen, als het een jongen is? Ik ben anders ook niet bang voor een eventueel nichtje!

Maar nu de verplichtingen: Carel als voorbeeld nemen, wat "model" peetoom betreft, "Madame Etiquette" of het boekje van Broeder Paneradius raadplegen? Ik heb weinig of niets van Carels peterschap gemerkt, wat aangaat opvoeding (nu gaat het wat beter op villa Catherina!)

Wat hardhandigheid betreft, kan ik heel goed met kleine kinderen omgaan, zonder ze stiekum te knauwen.

Maar in den modernen tijd is het peterschap naar mijn bescheiden meening al heel weinig waard; de ouders zelf hebben nauwelijks meer wat in de melk te brokkelen als de kinderen wat groeter worden; laat staan dat ze dan naar een peet zullen luisteren!

Ik geloof evenwel, dat jelui de opvoeding best alleen is toevertrouwd.

Als ik je soms inlichtingen mag geven wat te doen bij strafregels schrijven, nablijven, herexamenen, zakken, met meisjes loopen, sportaangelegenheden enz. dan stuur je hem maar bij mij, dan zal ik mijn waarschuwend stem wel laten hooren.

Met hartelijke groeten ook aan
Dop en Jantje,

je broer

(w.g.) Pit.